

Ahnenpaß (1939)

Autor: Tomáš Krystlík

Německá národně socialistická ideologie a národnost

V německém Ahnenpaßu, nacionálně socialistickém průkazu o předcích jedince, zavedeném v roce 1933 nejdříve pro německé úředníky, pak pro ostatní, se ve vydání z roku 1938 **doslova uvádí**, čtete, prosím, pozorně: „Árijského původu (německé krve, poznámka v německém originálu) je člověk z hlediska německého národa nedotčený prvky cizích ras. Za cizí prvek platí především židovská a cikánská krev... krev asijských a afrických ras a původních obyvatel Austrálie a Ameriky... zatímco např. Angličan nebo Švéd, Francouz nebo Čech, Polák nebo Ital, pokud je prost takových cizích krevních prvků, musí být považován za příbuzného, tedy za árijského.“ [Der Ahnenpaß] Již toto dává tušit, že s výkladem německých záměrů s Čechy českými historiky to bude poněkud jinak, než se učí v českých školách a píše v různých publikacích a médiích.

První úvahy

Prostředky německé národnostní politiky vůči protektorátním Čechům, germanizace zemí bývalého Království Bohemie (Regnum Bohemiæ, Königreich Böhmen) byly odstupňované, stejná politika se měla týkat i Čechů v územích připadlých do Říše: (1) odpolitizování, (2) přenárodnování prostřednictvím ekonomických výhod, (3) názorová převýchova. Byly společné Konstantinu von Neurath, K. H. Frankovi, souhlas s nimi vyjádřil i Hitler. Jak zdůrazňuje historik Detlef Brandes, český národ „nesměl být deklasován“ nebo z rasových důvodů „proměněn v pomocný národ“ [Brandes 1999]. Vyjádřeno souhrnně jednou větou: Němci se za války pokusili o poněmčení Čechů *en bloc*.

Pro kontrast. Ignorující historická fakta, dodnes Češi o sobě, coby Slovanech, například tvrdí: „Proti Slovanům hlásali Němci stále důrazněji vyhlazovací politiku markýze Géra. K Slovanům nebylo třeba míti ohledů, ani slitování! To byl pro ně národ služebný, otrocký!“ [Hruban].

Proti tomu slova úřadu tehdy nejvýše povolného, Hlavního rasového a osídlovacího úřadu SS (Rasse- und Siedlungshauptamt der SS, RuSHA) v Berlíně: „Češi se během tisíciletí plně rozplynuli v německé kultuře (sic). Zůstala zachována jen řeč, dnes jediný zbylý znak charakterizující češství.“ [König-Beyer].

Těž Karl Marx byl názoru, že by Němci v rámci pokroku měli asimilovat zaostalé Čechy. Pro zajímavost: O tom se z českých historiků zmiňuje pouze Antonín Klimek [Klimek].

Historik Detlef Brandes zcela explicitně píše: „Krátkodobým německým cílem bylo využití průmyslové kapacity protektorátu, dlouhodobým cílem byla asimilace větší části českého obyvatelstva.“ [Brandes 2003]

Z výše uvedeného lze již poznat, jak čeští historici a politici se snaží překroutit dějiny, předstírajíce něco, co nebylo.

V odstoupených územích Německu v roce 1938 dostali všichni, i Češi (tedy osoby hlásivší se při sčítání lidu v roce 1930 k československé národnosti) narození tam před rokem 1910 a mající tam bydliště k 10. 10. 1938 i se svými manželkami, se svými neprovdanými dětmi a vnoučaty automaticky německou státní příslušnost, aniž se jich kdokoliv ptal – stali se tedy z německého státoprávního hlediska Němci, a to bez ohledu na národnost. („Němec je ten, kdo má německou státní příslušnost.“) Hlučíňanům nebyla německá státní příslušnost přidělena, nýbrž vrácena, protože Hlučínsko bylo Versailleskou smlouvou odtrženo od Německé říše z pruského Slezska a přiděleno v roce 1920 ČSR. Výše uvedené neplatilo pro území Těšínska, připadlého Polsku a posléze Německu, ani pro protektorát. U židů a od roku 1942 i u cikánů se pak postupovalo podle nacistického říšského zákona o občanství (Reichsbürgergesetz vom 15. September 1935, RGB), který odlišoval *občanství* od *státní příslušnosti*.

Hitler ve svém rozsáhlém projevu k veřejnosti 29. 4. 1939 v Berlíně prohlásil: „Přednosti a hodnoty německého lidu jsou nám známy. Avšak také český lid zasluhuje v celku svých obratných schopností, své pracovitosti, své píce, své lásky k vlastní domácí půdě a k vlastnímu národu naší úcty... ve velkých epochách soužití plného porozumění byly oba národy vždy zajedno, že si vzájemně mohou činit posvátný nárok na úctu a respektování svého národního života... sám jsem také v těchto letech boje nevystupoval vůči českému národu nikdy jinak, nežli jako ochránce nejen jednostranného národního a říšského zájmu, nýbrž také jako muž, jenž má český národ v úctě.“ [Hitler]

Nutno zdůraznit, že představa rozšíření Německé říše nebyla původně německou národně socialistickou ideou. Tuto myšlenku nacisté jen převzali a Hitler ve svých úvahách omezil rozšiřování německého *životního prostoru* (Lebensraum) pouze na východ, vzdal se jeho rozšíření směrem na západ.

Záměr osídlit i Království Bohemie německým živlem, historické to území Svaté říše římské národa německého, nezbytně vyvolal konkrétní návrhy, jak v této věci postupovat. Od zmocněnce Wehrmachtu u Reichsprotektora generála **Ericha Fridericiho** pochází memorandum z 12. 7. 1939 o zacházení s Čechy. V něm píše, že smířlivou a mírnou německou politiku by Češi pokládali za znak slabosti, což by posílilo bojového ducha jejich nacionální nenávisti. Na druhé straně je nepravděpodobné, že by se brutální tvrdostí, nucenou germanizací zvnějšku český nacionalismus potlačil nebo dokonce odstranil. Vyvolalo by to opak, protiněmecká nenávist by se stala mýtem české duše. Podle Fridericiho existuje pouze jediné řešení, a to rozložit českou společnost, a její vůdčí vrstvu odstranit z prostoru

Čech a Moravy. „Česká inteligence je nesmiřitelný nepřítel Německa, ne však dělník nebo sedlák. Aby se česká vůdčí vrstva destruovala, musí se Němci smířit s rozptylem českého elementu v Říši.“ A uvedl příklady, jak by se toho dalo docílit: povoláním českých vědců na německé univerzity a českých ekonomů do německých podniků, přilákání techniků a odborných sil do Německa, výměnou lékařů, přijetím studentů na německé vysoké školy, nabídnout českým zemědělcům ke koupi půdu ve staré Říši, bývalí profesionální vojáci československé armády by mohli být bez rizika zaměstnáni v německých podnicích s výjimkou zbrojního průmyslu [Suppan, Kárný – Milotová – Moravcová].

Vůči tlakům na germanizaci prostoru českých zemí rázně čelil Karl Hermann Frank svým memorandem Hitlerovi ze dne 28. 8. 1940, ve kterém stálo následující: „Totální vysídlení 7,2 milionů Čechů nepokládám za proveditelné, protože (1) není k dispozici žádný prostor, kde by mohli být znovu usídleni, (2) protože nejsou k dispozici žádní Němci, kteří by mohli ihned zaplnit vyprázdněný prostor, (3) protože tato vysoce civilizovaná, hospodářsky a dopravně technicky vysoce citlivá srdcová země Evropy nesnese žádné narušení své funkce a žádné vakuum, (4) protože lidé jsou na celá desetiletí říšským kapitálem a my nemůžeme v nové říši postrádat pracovní sílu sedmi milionů Čechů a (5) protože je nežádoucí pravděpodobný šokující účinek na další národy na jihovýchodě.“ [Brandes 1999]

Reichsprotektor **Konstantin von Neurath**, jeho Úřad říšského protektora (Amt des Reichsprotektors) a protektorátní landráti (zemští radové) vycházeli z toho, že přenárodnit lze prakticky všechny Čechy [Brandes 2012].

Německých plánů na budoucí zacházení s Čechy bylo od konce 19. století až do Hitlerova zásadního rozhodnutí 23. 9. 1940 hodně a různě radikálních. Vyskytovaly se ze setrvačnosti i po tomto datu, ale Hitler po říšské linii a Bormann po stranické se snažili diskusí o Češích zcela utlumit zejména kvůli diametrálně rozdílným řešením, která by mohla znejistit Čechy.

Citát z publikací Berlínského všenněmeckého spolku v létech 1900–1901: „Až budou německé voje státí od Vltavy až po Jadran, bude možno neněmecké obyvatelstvo Cislajtánie jednoduše vykázat... Osten (tj. Königreich Böhmen) zabodnutý do těla německého musí konečně pryč, byť by se to mělo udáti... zákonným vyhoštěním všech... již se považují za Čechy, a i kdyby to mělo být šest milionů Čechů.“ [Brügel]

Při hodnocení jakýchkoli německých plánů, jak naložit s národnostními skupinami, je nutno vždy zvážit, které byly víceméně jen zbožnými přáními tvůrců a které hodlal německý národně socialistický stát po svém nástupu k moci v roce 1933 za určitých podmínek realizovat. A právě toto kritérium čeští historici zanedbávají, vybírají si z plánů na zacházení s Čechy většinou ty nejdrastičtější, zřejmě vedeni snahou vyvolávat u Čechů neustálý strach z Němců a ten udržovat.

(pokračování)

Zdroje:

Der Ahnenpaß. In: Virtuelles Museum für den Geschichtsunterricht. www.buehlerhd.de/gnet/neuzeit/zwanz/ns/ahnenpass2.htm

Beer, Lukáš: Češi hlasují pro Hitlera, *Náš směr* 10. 4. 2011. <http://nassmer.blogspot.cz/2011/04/cesi-hlasuji-pro-hitlera.html#more>

Brandes, Detlef: Nationalsozialistische Tschechenpolitik im Protektorat Böhmen und Mähren. In: Brandes, Detlef; Kural Václav (eds.): *Der Weg in die Katastrophe. Deutsch-tschechoslowakische Beziehungen 1938-1945*. Klartext Verlag, Essen 1994 Brandes, Detlef: *Die Tschechen unter deutschem Protektorat. Teil I, II*. R. Oldenbourg, München, 1969, 1975; česky: *Češi pod německým protektorátem. Okupační politika, kolaborace a odboj 1939-1945*. Prostor, Praha 1999

Brandes, Detlef: *Großbritannien und seine osteuropäische Alliierten 1939-1945. Die Regierungen Polens, der Tschechoslowakei und Jugoslawien im Londoner Exil vom Kriegsausbruch bis zur Konferenz von Teheran*. Collegium Carolinum, München 1988; česky: *Exil v Londýně 1939-1943*. Karolinum, Praha 2003

Brandes, Detlef: *Umvolkung, Umsiedlung, rassische Bestandsaufnahme. NS-“Volkstumspolitik“ in den böhmischen Ländern*. Veröffentlichungen des Collegium Carolinum 125. Oldenbourg Verlag, München 2012; česky: *Germanizovat a vysídlit. Nacistická národnostní politika v českých zemích*. Prostor, Praha 2015

Brod, Toman: *Osudný omyl Edvarda Beneše*. Academia, Praha 2002

Brügel, Johann Wolfgang: *Tschechen und Deutsche 1939-1946*. Nymphenburger Verlagshandlung GmbH, München 1974; česky: *Češi a Němci 1939-1946*. Academia, Praha 2008

Cinger, František: **Nacisté chtěli poněmčít polovinu Čechů**. *Právo, Novinky.cz* 25. 6. 2015.

Černá, Aneta: **Nemáš ženu a děti? Na povýšení zapomeň! Unikátní sonda do života velitelů gestapa**. 2. 12. 2018.

Černá, Aneta: **Vraždili, aby se zvděčili Hitlerovi. Historici zmapovali málo známé velitele v protektorátu**. *ČT 24*, 8. 2. 2021.

Frank, Ernst: *Mein Leben für Böhmen. Als Staatsminister im Protektorat*. Arndt-Verlag, Kiel 1994

Gebhart, Jan; Kuklík, Jan: *Velké dějiny zemí Koruny české XV. b*. Paseka, Praha 2007

Heimann, Mary: *Czechoslovakia: The State That Failed*. Yale University Press, Yale 2011; česky *Československo. Stát, který zklamal*. Petrkov, Havlíčkův Brod 2020

Heydrich, Lina: *Leben mit einem Kriegsverbrecher*. Ludwig, Pfaffenhofen 1976

Hitler, Adolf: *Projevy*. guidemedia etc, Brno 2012

Hruban, Antonín: *Mauthausen. (Z pobytu a života v německém koncentračním táboře třetího stupně)*. Vydavatelský spolek, Prostějov, 1945

Kárný, Miroslav, Milotová, Jaroslava: *Protektorátní politika Reinharda Heydricha*. Tisková a ediční propagační služba, Praha 1991

Kárný, Miroslav, Milotová, Jaroslava, Moravcová, Dagmar (eds.): Anatomie okupační politiky hitlerovského Německa v „Protektorátu Čechy a Morava“. Dokumenty z období říšského protektora Konstantina von Neuratha (1939–41). In: *Sborník k problematice dějin imperialismu č. 21*. Praha 1987

Klimek, Antonín: *Vítejte v první republice*. Havran, Praha 2003

Koepfen, W.: *Protokol vom 7. Oktober 1941*. National Archives and Records Administration in Washington DC, EAP 105/44

König-Beyer, Walter: *Denkanschrift über rassenpolitischen Verhältnisse des böhmischmährischen Raumes und dessen Neugestaltung*. 23. 10. 1940. Národní archiv, fond 1005 Úřad říšského protektora v Čechách a na Moravě – Dodatky II, inv. č. 89 Rasseamt C/3, karton 56

Küpper, René: *Karl Hermann Frank (1898–1946). Politische Biographie eines sudetendeutschen Nationalsozialisten*. Oldenbourg, München 2010; česky: *Karl Hermann Frank (1898–1946). Politická biografie sudetoněmeckého nacionálního socialisty*. Argo, Praha 2012

Maser, Werner: *Adolf Hitler: So führte und regierte er*. Verlag Siegfried Bublies, Koblenz 1997; česky: *Adolf Hitler. Tak vedl a řídil*. Grada Publishing, Praha 2014

Novotný, René: *Obraz Čechů v německé rasové nauce a nacistické rasové ideologii*. In: *Theatrum historiae 13/2013*. Ústav historických věd. Fakulta filozofická. Univerzita Pardubice, Pardubice 2013

Schicha, Kerstin; Metzinger, Frank: *Die Kinder von Lidice*. In: *Tribüne. Zeitschrift zum Verständnis des Judentums*. 34. Jahrgang, Heft 134, 2. Quartal 1995. Frankfurt am Main 1995

Projev Reinharda Heydricha o plánech na likvidaci českého národa v němčině. Sídlo říšského protektora, Černínský palác, Praha, 2. října 1941 (Ověřený opis. Nečitelně podepsaný úředník poznamenal, že opis se shoduje s originálem, včetně tam se vyskytujících chyb). SÚA, fond ÚŘP – d, kart. 53.

Suppan, Arnold: *Hitler - Beneš - Tito. Konflikt, Krieg und Völkermord in Ostmittel- und Südsosteuropa*. Institut für Neuzeit- und Zeitgeschichte. Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien 2014